

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Drs. B.J. Bruins
Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG

Dossiernummer
80-83920-21
Ons kenmerk
2017/20948/ZONMW
NFU-kenmerk
NFU-17.11216

Onderwerp
aanbieding Tussenevaluatie Citrienfonds

Datum
31 oktober 2017

Geachte heer Bruins,

Het Citrienfonds is in volle gang en de eerste resultaten zijn zichtbaar. Het is ons dan ook een genoegen u, mede namens de ZonMw-beoordelingscommissie Citrienfonds en de NFU-Regiegroep Citrienfonds, de *Tussenevaluatie Citrienfonds* (Twynstra Gudde, september 2017) aan te kunnen bieden. Het rapport is een voorschot op de eindevaluatie die in 2018 beschikbaar zal komen. De tussenevaluatie gaat met name in op de doelen, de organisatie / governance en de eerste ervaringen met de uitvoering van het Citrienfonds: wat gaat goed, wat kan eventueel beter of behoeft aandacht voor verdere implementatie.

Doelstelling en opzet Citrienfonds

Met de middelen uit het Citrienfonds werken de universitair medische centra (umc's) in Nederland samen aan de belangrijke maatschappelijke uitdaging: verbetering van de kwaliteit van zorg zonder de betaalbaarheid uit het oog te verliezen, oftewel duurzame zorg. Dit betreft zorg binnen én buiten de umc's.

De insteek van het Citrienfonds is dat de umc's daarin een voorlopersrol vervullen en andere belanghebbenden betrekken. In gezamenlijkheid werken zij aan duurzame en breed inzetbare verbeteringen. De umc's doen dit vanuit hun topreferente functie in de zorg en hun belangrijke rol in onderwijs en onderzoek.

Op basis van de bovenstaande doelstelling is gekozen voor vijf landelijke thema's: 1) Naar regionale oncologienetwerken; 2) Registratie aan de bron; 3) e-Health; 4) Doen of Laten? Terugdringen van onnodige zorg en 5) Sturen op kwaliteit.

Werkwijze

De opzet van het Citrienfonds kijkt af van de reguliere programma's bij ZonMw (zie ook programma TopZorg). De werkwijze van ZonMw is in dit geval gericht op de kwaliteitsbeoordeling en monitoring van de vijf thema's. Doordat de algehele coördinatie bij de NFU belegd is, heeft de NFU ook de taak van de communicatie en implementatie van het geheel.

Het Citrienfonds is in 2014 redelijk snel in gang gezet terwijl de thema's nog nader inhoudelijk uitgewerkt en ingericht moesten worden. Dit heeft tot gevolg dat de aanloopfase, die normaliter voorafgaand aan de start van een programma plaatsvindt, nu onderdeel uitmaakte van de looptijd van het programma. Daardoor startte het merendeel van de inhoudelijke projecten pas in de tweede helft van 2015. Ook moest de monitoring door ZonMw en de coördinatie door de NFU nog worden vormgegeven en afgestemd.

Eerste opbrengsten

Het zwaartepunt voor het opleveren van de resultaten ligt in 2018. De evaluatiecommissie constateert dat het Citrienfonds al een aantal eerste successen laat zien, hoewel er nog veel werk verricht moet worden. Zo worden de gekozen thema's onderschreven door partijen buiten de umc's en neemt het enthousiasme van deze partijen toe om mee te doen. De benadering om de umc's in de lead te zetten bij het realiseren van vernieuwingen, wordt in het evaluatierapport een succesvolle aanpak genoemd zoals bij Registratie aan de bron, die nieuw is voor de Nederlandse zorgwereld. In het thema *Registratie aan de bron* participeren inmiddels de NVZ en de V&VN. De verwachting is dat andere partijen zullen volgen. Steeds meer externe partijen haken aan bij alle thema's.

De thema's versterken ook de gezamenlijkheid van de umc's onderling. Er is veel sprake van kennisuitwisseling en meer aandacht voor samen leren en ontwikkelen. Dit komt voort uit de kracht van de programmaopzet.

In de uitvoering van het Citrienfonds wordt aansluiting gezocht met nationaal beleid en beleid dat VWS heeft ingezet. Zo vindt er voortdurend afstemming plaats met partijen die samen het hoofdlijnenakkoord medisch specialistische zorg 2014 t/m 2017 hebben gesloten, en vindt afstemming plaats met initiatieven van andere zorgpartijen zoals Zinnig en Zuinig en Verstandig Kiezen. Per thema tekent zich ook al duidelijk een koppeling met lopende trajecten binnen de Nederlandse gezondheidszorg af. Bijvoorbeeld:

- *Registratie aan de bron* en *e-Health* met het Informatieberaad.
- *Naar regionale oncologienetwerken* haakt aan op het principe 'dichtbij als het kan en ver weg als het moet'.
- *Sturen op kwaliteit* en *Registratie aan de bron* haken aan op de kwaliteitsregistraties die in uw brief *Uitkomsttransparantie voor samen beslissen* van 21 februari 2017 aan de Tweede Kamer zijn genoemd.
- *Doen of Laten? Terugdringen van onnodige zorg* is een goed voorbeeld van de verbinding met de 30 aandoeningen binnen de hoofdlijnenakkoorden medisch specialistische zorg.

Bevindingen en conclusies

De kern van de conclusies en aanbevelingen richt zich met name op de samenwerking met belanghebbende partijen buiten de umc's om daadwerkelijke impact op het gebied van de vijf thema's te bereiken. Wij onderschrijven deze bevindingen. In de loop der tijd is er door de NFU en de thema's hard aan dit punt gewerkt, en tegelijkertijd ligt er ook de uitdaging om in de komende tijd zoveel mogelijk impact te realiseren.

Hoe verder

Met de start van het Citrienfonds zijn waardevolle trajecten in gang gezet en is er een basis gelegd voor duurzaamheid richting de toekomst. Dit is echter nog maar het begin. Om ook daadwerkelijk verandering in de Nederlandse zorg mogelijk te maken moet veel werk verricht worden en zal op onderdelen een vervolg nodig zijn. Naast de succesvolle inhoudelijke resultaten is het ook noodzakelijk om nog actiever werk te maken van het betrekken van andere partijen met als doel de opbrengsten over de volle breedte van de Nederlandse zorgketens uit te rollen.

De umc's en de NFU zullen in de komende tijd dan ook alles doen wat binnen de mogelijkheden ligt, om andere partijen uit te nodigen om resultaten toe te passen en te borgen. Stappen daarin zijn: het zichtbaar maken van de concrete opbrengsten, het zichtbaar maken van de te verwachten impact van de thema's op de zorg, en het breed uitrollen van resultaten per thema. Langs welke weg dat moet gebeuren, wordt per thema beoordeeld.

De NFU maakt actief werk van het committeren van belanghebbenden op bestuurlijk niveau ten behoeve van deze bredere doorwerking. ZonMw ziet toe op deze doorwerking. Bij een aantal programma's zijn de eerste stappen reeds gezet, zoals bijvoorbeeld de Beter-niet-doenlijst die in de Richtlijndatabase van FMS is geïmplementeerd en ook in de toekomst door FMS onderhouden wordt conform het systeem dat is ontwikkeld door de Stuurgroep van het thema *Doen of Laten? Terugdringen van onnodige zorg*.

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur ZonMw,

namens het NFU-bestuur,

Henk J. Smid
directeur

Ernst J. Kuipers
voorzitter

Bijlage:
Tussenevaluatie Citrienfonds